

Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економічних відносин та фінансів
Кафедра економіки та бізнесу

Шовкун-Заблоцька Л.В.

ОПЕРАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

**Методичні вказівки до самостійної роботи для здобувачів першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання за
спеціальністю 051 Економіка, ОПП «Економіка підприємства»**

Харків – 2025

Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економічних відносин та фінансів
Кафедра економіки та бізнесу

Шовкун-Заблоцька Л.В.

ОПЕРАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Методичні вказівки до самостійної роботи для здобувачів першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання за
спеціальністю 051 Економіка, ОПП «Економіка підприємства»

Затверджено рішенням Науково –
методичної комісії факультету
економічних відносин та фінансів
Протокол № 5 від 23 січня 2025 р.

Харків – 2025

УДК: 330.341:338.2:658.5

Схвалено
на засіданні кафедри економіки та бізнесу
Протокол № 8 від 16.01.2025 р.

Рецензенти:

М.С. Пономарьова, канд. екон. наук, доц. кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін Державного біотехнологічного університету

Е.В. Пахуча, канд. екон. наук, доцент кафедри маркетингу, управління репутацією та клієнтським досвідом Державного біотехнологічного університету

Операційна діяльність підприємства: методичні вказівки до самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання за спеціальністю 051 «Економіка», ОПП «Економіка підприємства»; уклад. Л.В. Шовкун-Заблоцька; Харків: ДБТУ, 2025. 26 с.

Визначено роль і місце навчальної дисципліни «Операційна діяльність підприємств» у системі професійної підготовки здобувачів вищої освіти. Представлено зміст дисципліни за модулями та темами, наведено її навчальну програму, викладено вимоги до організації та виконання самостійної роботи.

Методичні рекомендації містять розгорнутий перелік рекомендованої літератури, що допоможе здобувачам глибше опанувати навчальний матеріал. Запропоновані завдання сприяють формуванню професійних компетентностей, розвитку аналітичного мислення та вмінь застосовувати отримані знання на практиці.

Методичні вказівки призначені для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання спеціальності 051 «Економіка», освітньо-професійної програми «Економіка підприємства».

УДК: 330.341:338.2:658.5

Відповідальний за випуск: Л.В. Шовкун-Заблоцька, кандидат економічних наук, доцент

© Шовкун-Заблоцька Л.В., 2025
© ДБТУ, 2025

ПЕРЕДМОВА

Ефективність операційної діяльності підприємства є ключовим фактором успішного функціонування та конкурентоспроможності в умовах сучасної економіки. Операційна діяльність охоплює всі процеси, пов'язані з виробництвом товарів і наданням послуг, а також їх оптимізацію, що забезпечує зростання продуктивності та економічної ефективності підприємств. Вивчення дисципліни «Операційна діяльність підприємства» дозволяє здобувачам сформулювати розуміння про основні принципи організації операційних процесів, управління ресурсами, контролю якості та стратегічного планування діяльності підприємств.

Операційна діяльність є фундаментальною складовою функціонування будь-якої організації, оскільки вона безпосередньо впливає на собівартість продукції, швидкість її виробництва, рівень якості та задоволення потреб споживачів. Ефективне управління операційними процесами сприяє стабільному розвитку підприємства, його здатності адаптуватися до змін зовнішнього середовища та досягати стратегічних цілей.

Ця дисципліна спрямована на розвиток у здобувачів знань щодо застосування системного підходу до операційної діяльності підприємств, аналізу основних виробничих процесів та їх оптимізації. У процесі навчання здобувачі освіти оволодіють теоретичними засадами та практичними навичками щодо ефективного управління операційними процесами в різних галузях економіки, що дозволить їм приймати обґрунтовані рішення в умовах невизначеності та змінного ринкового середовища.

Метою дисципліни є формування у здобувачів цілісної системи знань про теоретичні аспекти операційної діяльності підприємства, сутності системного підходу до операційної діяльності підприємства, розуміння виробництва як процесу перетворення ресурсів організації у вихідну продукцію та стратегічного бачення шляхів підвищення результативності операційної діяльності підприємства.

Завдання вивчення дисципліни полягають у вивченні загальних положень, принципів та методів організації операційних процесів; ознайомленні з засадами наукової організації операційної системи; розумінні поняття операційної діяльності підприємства, контролювання сировини, матеріалів, товарів та послуг, контролювання запасів; оволодінні методами організації операційною діяльністю в ланцюгу «ресурси → процеси → результати»; формування практичних навичок з питань раціональної організації та розвитку виробництва та сфери послуг.

Предметом навчальної дисципліни є теорія і практика організації операційної діяльності, що характеризується специфічними економічними, організаційними, соціально-психологічними і морально-етичними параметрами та її ефективне запровадження на підприємствах.

Об'єктом навчальної дисципліни є економічна система та процеси, що відбивають різні аспекти операційної діяльності підприємства.

Базовими дисциплінами для вивчення даної дисципліни є «Економіка підприємства», «Економетрика».

Згідно з ОПП «Економіка підприємства» у результаті вивчення дисципліни у здобувача формуються:

інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

загальні компетентності:

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

фахові компетентності:

СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.

СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудо­вих відносин.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

Навчальна дисципліна «Операційна діяльність підприємства» забезпечує формування таких **програмних результатів навчання:**

ПРН5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

ПРН18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

ПРН22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.

ПРН23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

ПРН24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.

1. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ОПЕРАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА»

Модуль 1. Методичні основи планування і організації операційної діяльності підприємства

Тема 1. Основи операційної діяльності підприємства.

Суть та поняття операційної діяльності підприємства. Операційна діяльність у системі функціонування та розвитку підприємства. Операційна діяльність: ресурси, процеси та результати. Склад основних ресурсів як вхідних факторів операційної діяльності. Виробнича потужність підприємства.

Продукт (послуга) як результат операційної діяльності підприємства. Принципи організації та складність операційних процесів, їх типи та ознаки./ Види операційних процесів та їх класифікація. Поняття, структура та тривалість операційного циклу підприємства. Моделі виробництва і сервісу.

Рекомендована література: [5; 6; 7; 8 с. 7-37; 9; 14-16;18]

Тема 2. Основи запровадження та організації операційної діяльності підприємства.

Ринкові критерії розташування підприємства. Інтенсивність конкурентного середовища. Державне регулювання та контроль розміщення виробництв. Нормативно-правові аспекти організації нового виробництва.

Правове (нормативно-правове) регулювання операційної діяльності підприємств. Правове регулювання зовнішньо-економічної діяльності. Засоби державного регулювання операційної діяльності підприємств.

Рекомендована література: [6;7; 8; 10; 11; 15; 18]

Тема 3. Операційна система підприємства.

Суть та елементний склад операційної системи підприємства. Принципи та підходи до формування операційних систем. Особливості та властивості операційної системи. Ієрархія операційної системи та особливості операційних (виробничих) систем.

Елементи операційної системи: підсистема забезпечення, трансформуюча підсистема та підсистема планування і контролю. «Входи» та «виходи» операційної системи. Класифікаційні підходи до операційних систем. Специфічні риси одиничної операційної системи. Особливості операційної системи серійного типу. Характеристика операційної системи масового виробництва. Операційна система з безперервним процесом як різновид операційної системи масового виробництва.

Вибір технологічних процесів і оптимізація операційних систем. Оцінка ефективності операційних процесів.

Рекомендована література: [6; 7; 8; 9; 11; 18; 19]

Тема 4. Планування і організація операційної діяльності.

Планування операційної діяльності підприємства: концепції та методи. Стратегічне та тактичне планування операційної діяльності. Виробничі плани і програми. Довгострокове, середньострокове та короткострокове планування операцій, сукупне планування.

Організація виробництва. Типи і форми організації виробництва. Проектування та місце розташування підприємства: фактори мікро- і макросередовища. Розміщення обладнання та робочих місць для виробництва: поопераційне функціональне, потокове лінійне та фіксоване позиційне планування. Проектування робіт і нормування праці. Планування виробничих потужностей. Організація операційної діяльності невиробничих підприємств. Операційна діяльність у сервісному секторі. Особливості операційної діяльності в секторі послуг.

Рекомендована література: [5-10, 11, 13, 14, 15; 16; 18; 19]

Тема 5. Організація операційних процесів.

Принципи організації та складність операційних процесів. Типи операційних процесів, їх ознаки. Організація операційного процесу у просторі: технологічний та предметний напрями спеціалізації. Поняття, структура та тривалість операційного циклу підприємства. Визначення тривалості

операційного циклу підприємства. Особливості управління за фазами операційного циклу підприємства.

Планування внутрішньовиробничих зв'язків підрозділів у процесі операційної діяльності підприємства. Основні напрями вдосконалення організації планування виробництва нової продукції.

Рекомендована література: [5-10, 11, 13, 14, 15; 16; 18; 19]

Модуль 2. Основні засади здійснення ефективної операційної діяльності підприємства

Тема 6. Організаційно-економічне забезпечення операційної діяльності підприємства.

Матеріально-технічне забезпечення операційної діяльності. Організація диспетчеризації операційної діяльності. Контролювання операційного процесу: значення й технологія. Контролювання якості сировини, матеріалів, товарів та послуг. Контролювання запасів.

Ланцюги постачання, логістичні системи та їх вплив на ефективність операційної діяльності. Інтеграція операційної діяльності з постачальниками та споживачами.

Робоче середовище та умови праці, режим роботи. Розподіл та кооперація праці. Мотивування роботи. Основи нормування праці. Методи нормування праці та часу. Хронометраж.

Рекомендована література: [5; 7; 8; 9; 10; 12; 15; 17; 18; 19]

Тема 7. Якість продукції як індикатор ефективності операційної діяльності.

Поняття, значення та фактори забезпечення якості товарів та послуг. Показники якості та методи їх оцінювання. Основні принципи управління якістю в операційній діяльності. Планування якості. Організаційне забезпечення якості. Інструменти контролю якості. Аналіз існуючих програм забезпечення якості: підхід У.Е. Демінга, Д. Джурана, П. Кросбі, К. Ісікави. Системи управління якістю (TQM, ISO, EFQM).

Розвиток програми забезпечення якості. Зарубіжний досвід управління якістю продукції. Інструменти контролю якості продукції.

Рекомендована література: [5-9; 16; 18; 19]

Тема 8. Оцінка ефективності операційної діяльності.

Показники ефективності операційної діяльності (KPIs). Оцінка ефективності виробничих процесів.

Методика і організація обліку і аналізу операційної діяльності підприємства. Теоретичні основи обліку операційної діяльності. Облік операційної діяльності. Аналіз операційної діяльності.

Поняття про операційну діяльність та операційні витрати відповідно до вимог національного законодавства. Операційні витрати: облік і аналіз. Економічна сутність витрат підприємства. Класифікація операційних витрат. Аналіз структури і динаміки операційних витрат. Аналіз собівартості продукції

Стратегічні фактори формування результативності операційної діяльності в умовах структурно-інноваційних трансформацій економіки. Цифровізація операційної діяльності підприємства. Оцінювання ефективності господарської діяльності та визначення факторів формування фінансової результативності підприємств

Рекомендована література: [5-9; 11-16; 18; 19; 24-28]

Тема 9. Соціальна відповідальність і сталий розвиток в операційній діяльності.

Екологічні аспекти операційної діяльності. Соціальна відповідальність підприємства у виробничих процесах. Стійкий розвиток та його вплив на операційну діяльність. Екологічно чисте виробництво. Екопродукція та екотренди. Держава і ринок в регулюванні процесів екологізації виробництва (діяльності підприємства). Розвиток операційної діяльності підприємства як соціально-екологічної системи в умовах нестабільності.

Рекомендована література: [5-10; 15, 16; 18; 19; 29-31]

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів та тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Загальний обсяг	аудиторних				Самостійна робота	Загальний обсяг	аудиторних				Самостійна робота
		усього	в тому числі					усього	в тому числі			
			лекції	лаборатор	практичні				лекції	лаборатор	практичні	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Суть і основи операційної діяльності підприємства												
Основи операційної діяльності підприємства	18	8	4	-	4	10	14			-		14
Основи запровадження та організації операційної діяльності підприємства	14	4	2	-	2	10	12			-		12
Операційна система підприємства.	18	8	4	-	4	10	16	4	2	-	2	12
Планування і організація операційної діяльності	18	8	4	-	4	10	12					12
Організація операційних процесів	14	4	2	-	2	10	18	4	2	-	2	14
Разом за розділом 1	82	32	16	-	16	50	72	8	4	-	4	64
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 2. Планування, проектування та управління реалізацією виробничих рішень												
Організаційно-економічне забезпечення операційної діяльності підприємства	18	8	4	-	4	10	18			-		18
Якість продукції як індикатор ефективності операційної діяльності	18	8	4	-	4	10	22	4	2	-	2	18
Оцінка ефективності операційної діяльності	18	8	4	-	4	10	18			-		18
Соціальна відповідальність і сталий розвиток в операційній діяльності	14	4	2	-	2	10	20	4	2	-	2	16
Разом за розділом 2	68	28	14	-	14	40	78	8	4	-	4	70
Всього годин	150	60	30	-	30	90	150	16	8	-	8	4

3. САМОСТІЙНА РОБОТА ТА МЕТОДИКА ЇЇ ВИКОНАННЯ

Самостійна робота здобувача є одним із ключових інформаційно-розвиваючих методів навчання, що дозволяє опанувати навчальний матеріал у позааудиторний час.

Види самостійної роботи здобувачів відповідно до їхнього цільового спрямування:

1. Засвоєння нового матеріалу: аналіз та опрацювання літературних джерел і інформаційних ресурсів.

2. Поглиблене вивчення теми: підготовка до контрольних робіт, практичних і семінарських занять; виконання типових завдань; інші форми навчальної діяльності.

3. Вивчення матеріалу із залученням творчих елементів: вирішення нестандартних завдань; участь в обговоренні проблемних ситуацій; підготовка рефератів, доповідей, аналітичних оглядів за заданою тематикою; інші види самостійної діяльності.

4. Залучення до неформальних освітніх заходів (Coursera, EdX, Udemy, Prometheus, Khan Academy, Duolingo, LinkedIn Learning).

№ з/п	Назва теми заняття	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Основи операційної діяльності підприємства	10	15
2	Основи запровадження та організації операційної діяльності підприємства	10	15
3	Операційна система підприємства.	10	15
4	Планування і організація операційної діяльності.	10	14
5	Організація операційних процесів.	10	15
6	Організаційно-економічне забезпечення операційної діяльності підприємства.	10	15
7	Якість продукції як індикатор ефективності операційної діяльності.	10	15
8	Оцінка ефективності операційної діяльності.	10	15
9	Соціальна відповідальність і сталий розвиток в операційній діяльності.	10	15
Разом		90	134

Основною метою самостійної роботи здобувачів є активізація їх систематичної навчальної діяльності, персоналізація освітнього процесу та покращення засвоєння матеріалу з дисципліни.

У рамках курсу «**Операційна діяльність підприємства**» самостійна робота передбачає:

- підготовку до практичних занять;
- виконання індивідуальних письмових завдань (з подальшим захистом реферату під час практичних та семінарських занять, на засіданнях наукового гуртка кафедри, представлення тез реферату на наукових конференціях, підготовку наукової статті з обраної проблематики тощо);
- підготовку до підсумкового контролю знань на основі контрольних питань.

Значну роль у керуванні самостійною роботою відіграють індивідуальні та групові консультації. Вони спрямовані на підтримку здобувачів у глибшому опрацюванні навчального матеріалу та ефективній організації самостійної роботи.

Успішність підготовки до практичних занять та складання підсумкової атестації значною мірою залежить від якості організації самостійної роботи. Для її виконання здобувачам рекомендується ознайомлення з навчально-методичною літературою, перелік якої наведено у списку рекомендованих джерел, а також із публікаціями у профільних періодичних виданнях.

Робота з навчальними матеріалами повинна здійснюватися систематично за такою схемою:

1. ознайомлення зі змістом тем, передбачених навчальною програмою;
2. засвоєння ключових аспектів кожної теми;
3. формулювання питань, що потребують уточнення, для їх подальшого обговорення на практичних заняттях.

Індивідуальна науково-дослідна робота є важливим компонентом позааудиторної навчально-дослідницької діяльності, що інтегрується у процес вивчення програмного матеріалу та завершується підсумковою атестацією.

У процесі навчання здобувачам пропонується на основі теоретичного матеріалу та аналізу літературних джерел (підручників, навчальних посібників, наукових статей, публікацій у спеціалізованих журналах тощо) підготувати реферат з обраної теми або вузької проблематики.

Крім того, можливими варіантами індивідуальної роботи є складання анотацій до додаткових джерел інформації та бібліографічних описів із короткими анотаціями. Важливо, щоб реферат не лише містив виклад наукових даних, а й відображав особисту оцінку здобувача щодо матеріалу. Його написання розвиває навички аналізу, систематизації та узагальнення наукової інформації.

Основні етапи виконання індивідуального завдання:

1 етап. Підбір та опрацювання інформаційних джерел за обраною темою. При аналізі літератури необхідно суворо дотримуватися принципів академічної доброчесності, визначених у Кодексі академічної доброчесності університету.

Відповідно до Положення про академічну доброчесність, здобувачі зобов'язані:

- самостійно виконувати навчальні завдання, контрольні роботи та підсумкові оцінювання;
- коректно посилатися на першоджерела під час використання чужих ідей, тверджень чи фактів;
- дотримуватися законодавства у сфері авторського права;
- надавати достовірну інформацію про результати власних досліджень та використані методи.

До основних порушень академічної доброчесності належать:

- академічний плагіат – привласнення чужих наукових результатів без відповідних посилань;
- самоплагіат – повторне представлення власних раніше опублікованих матеріалів як нових наукових розробок;
- фабрикація – вигадкування даних у навчальних і наукових роботах;
- фальсифікація – навмисне спотворення наявних фактів чи даних;

- списування – використання заборонених матеріалів під час виконання завдань;
- необ'єктивне оцінювання – навмисне завищення чи заниження результатів навчальної діяльності.

Ознайомитися з детальними вимогами академічної доброчесності можна на сайті університету у відповідному розділі.

Огляд літератури включає:

- аналіз матеріалів за темою, їх класифікацію та відбір ключових досліджень;
- визначення найперспективніших та недостатньо досліджених напрямів.

При підготовці літературного огляду необхідно уникати помилок, зокрема:

- перетворення реферату на простий бібліографічний список без аналітичного підходу;
- поверхневого викладу матеріалу через недостатню кількість опрацьованих джерел.

2 етап. Аналіз матеріалів та складання плану реферату. Рекомендується:

- критично оцінити зібрані матеріали;
- визначити, чи збігається власний погляд з думками інших науковців;
- відібрати найважливіші факти, приклади та теоретичні положення;
- скласти план реферату, що містить: вступ, основну частину, висновки, список використаних джерел.

3 етап. Наповнення розділів реферату основним змістом. Реферат повинен містити:

- концептуальні засади дослідження;
- аналіз теоретичних підходів і практичних даних;
- підтвердження результатів емпіричними матеріалами (таблиці, статистичні дані тощо).

4 етап. Написання та оформлення реферату. Обсяг роботи – 15-20 сторінок.

Форматування:

- Шрифт: Times New Roman, 14 кегль, міжрядковий інтервал – 1,5;

- Поля: 2 см з усіх боків;
- Посилання на джерела: у квадратних дужках ([1; 2, с.35]);
- Структура: титульна сторінка, зміст, вступ, три основні розділи, висновки, список літератури (не менше 7-8 джерел, виданих за останні 5 років).

5 етап. Захист реферату. Здобувач представляє свою роботу під час семінару, засідання наукового гуртка або студентської конференції.

- Презентація: до 15 слайдів.
- Обговорення: триває до 15 хвилин, включаючи відповіді на запитання.

Ця структура дозволяє здобувачам якісно опанувати матеріал з дисципліни «Операційна діяльність підприємства» та продемонструвати навички аналізу, узагальнення та презентації наукових результатів.

4. ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ПРИ ВИВЧЕННІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОПЕРАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА»

1. Об'єктивні закономірності управління виробництвом продукції, товарів (послуг).
2. Сутність та етапи розробки операційної стратегії.
3. Вплив життєвого циклу на операційну стратегію.
4. Склад основних ресурсів як вхідних факторів операційної діяльності.
5. Поняття операційної діяльності підприємства.
6. Поняття недостатнього, надлишкового та ресурсу обмеженої потужності.
7. Операційні процеси організації - динамічна основа функціонування та розвитку операційної системи.
8. Принципи організації та складність операційних процесів.
9. Типи операційних процесів, їх ознаки.
10. Операційне управління: суть та особливості реалізації у забезпеченні розвитку бізнесу.

11. Розробка місії та обґрунтування системи операційних цілей підприємства.
12. Поняття, структура і тривалість операційного циклу підприємства.
13. Проектування операційної системи: сутність, цілі та етапи.
14. Організація планування операційної діяльності на підприємствах.
15. Сутність операційної діяльності підприємств та напрями її удосконалення.
16. Детермінанти ефективності операційної діяльності підприємства.
17. Формування операційного прибутку.
18. Поліпшення інформаційного забезпечення операційної діяльності підприємства.
19. Підходи до планування показників ефективності операційної діяльності підприємства.
20. Економічна природа та концепції ефективності операційної діяльності підприємств.
21. Сучасний стан ефективності операційної діяльності підприємства (на прикладі
22. Формування фінансової результативності діяльності сучасних підприємств в умовах глобалізованого ринкового середовища.
23. Класифікація операційних витрат підприємств.
24. Цифровізація як сучасний фактор розвитку інтелектуального бізнесу
25. Методи оцінювання ефективності операційної діяльності підприємства.
26. Взаємозв'язок операційної стратегії з корпоративною та конкурентною стратегіями.
27. Аутсорсинг і його роль у підвищенні ефективності операційної діяльності підприємства.
28. Ризики операційної діяльності підприємств: ідентифікація, оцінка та управління.
29. Сучасні концепції операційного менеджменту.

30. Впровадження Lean-технологій на підприємствах: переваги та обмеження.
31. Бенчмаркінг в операційній діяльності: інструменти та практика застосування.
32. Автоматизація операційних процесів: сучасні тенденції та перспективи.
33. Інноваційні технології в операційній діяльності підприємства.
34. Виробничі стратегії: концепції та моделі.
35. Глобалізація і її вплив на операційну діяльність підприємств.
36. Операційний менеджмент у сфері послуг: особливості та напрями вдосконалення.
37. Управління запасами у виробничій діяльності підприємства.
38. Стратегічне управління ланцюгами поставок (SCM) у операційній діяльності підприємства.
39. Гнучкість операційної системи підприємства як фактор конкурентоспроможності.
40. Екологічний аспект операційної діяльності підприємства: концепція «зеленої» економіки.
41. Сучасні підходи до оцінки продуктивності операційної діяльності підприємств.
42. Вплив технологічних змін на операційні процеси підприємства.
43. Методи реінжинірингу бізнес-процесів у операційній діяльності підприємств.
44. Управління якістю продукції в операційній діяльності підприємств.
45. Стандартизація та сертифікація в операційній діяльності підприємств.
46. Цифрові платформи для управління операційною діяльністю підприємств.
47. Роль людського капіталу у забезпеченні ефективності операційної діяльності.

48. Вплив штучного інтелекту на операційну діяльність підприємства.
49. Розвиток логістичних стратегій у рамках операційної діяльності підприємства.
50. Управління ресурсами підприємства в умовах невизначеності та ризику.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Марченко В.М., Тульчинська С.О., Макалюк І.В. та ін. Основи підприємницької діяльності [Електронний ресурс]: підручник / за редакцією д.е.н., проф. Марченко В.М. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 516 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/51563>.
2. Архіпов Н. М. Управління ефективністю операційної діяльності підприємства роздрібною торгівлі : дис. канд. екон. наук: 08.00.04. Київ, 2019. 208 с. URL: <https://knute.edu.ua/file/Mg==/3bfaacdda3191daf9ae49388890bf830.pdf>
3. Старченко Г.В., Калінько І.В., Косач І.А. Операційний менеджмент: навч. посіб. К.: Кондор-Видавництво, 2020. 264 с.
4. Організація виробництва: курс лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. Для студ. спеціальності 051«Економіка»/ КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.:О.О. Кожемяченко. – Електронні текстові данні (1 файл: 1 793 Кбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 233 с.
5. Балаш Л.Я., Лисюк О.В., Саміло А.В., Ковальчук О.І. Операційний менеджмент : навчальний посібник. (частина 1). Львів: вид-во Репроцентр захід. 2023. 194 с
6. Дмитрієв І.А., Шевченко І.Ю. Економіка підприємства: навч. посібник. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2020. 215 с.
7. Петрушка Т.О., Ємельянов О.Ю., Курило О.Б. Підвищення ефективності господарської діяльності як чинник економічного розвитку підприємств. Ефективна економіка. 2020. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/73.pdf

8. Погребняк А.Ю., Ліннік І.М. Методичні підходи щодо оцінки ефективності діяльності підприємства. Сучасні проблеми економіки і підприємництва. № 19. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/44861/1/SPEP-19_p187-192.pdf
9. Погребняк А.Ю., Медведєва А.Д. Напрямки підвищення ефективності діяльності підприємства. Сучасні проблеми економіки і підприємництва. 2018. № 21. С. 191–198.
10. Pohrebniak A., Petrashko L., Dovgopol N., Ovsiuchenko Y. & Berveno O. Functioning of Economic Systems in the Context of Their Potential Development in the Conditions of Circular Economy. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*. 2021. No. 21(12). P. 309–315.
11. Саричев Д.О. Управління ефективністю операційної діяльності підприємства. Стратегія економічного розвитку України: зб. наук. пр. Київ : КНЕУ, 2012. № 30. С. 136–144.
12. Tulchynska S., Popelo O., Vovk O., Dergaliuk B., Kreidych I. & Tkachenko T. The resource supply of innovation and investment strategies of the microeconomic systems modernization in the conditions of digitalization. *Transactions on environment and development*. 2021. No. 17. P. 819–828.
13. Шовкун Л.В., Пахуча Е.В., Новіков А.О., Захаров І.К. Трудові ресурси як результативна складова формування та використання виробничого потенціалу підприємства// ХНАУ. Серія «Економічні науки». 2021. -№2. Т.1. С. 185-196.
14. Білоусько Т.Ю., Шовкун-Заблоцька Л.В. (2024). Інноваційні засади операційної діяльності в тваринництві в забезпеченні конкурентоспроможності галузі. *Наукові інновації та передові технології*. №11 (39). С.777-790. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-11\(39\)-777-790](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-11(39)-777-790)
15. Pakhucha E., Shovkun L., Zakharov I., Novikov A. Strategic management of resource potential of agricultural formations. *European Journal of Sustainable Development*. 2021. Vol.10 No.4. pp. 231-253.

16. Пономарьова М., Євсюков А., Шовкун Л., Золотарьова С., Крамаренко І. (2022). Формування та управління розвитком аграрного виробництва й переробкою сільгосппродукції та цінність харчових технологій. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 4(45), 58–67. <https://doi.org/10.55643/fcaptr.4.45.2022.3825>
17. Shovkun-Zablotska, L.; Pysarenko, V.; Sierova, L.; Tegipko, S. Management and Marketing of the Wartime Agribusiness in Ukraine. *Economics Ecology Socium* **2024**, 8, 64-77. doi: <https://doi.org/10.61954/2616-7107/2024.8.1-6>
18. Шовкун-Заблоцька Л.В., Золотарьова С.А. (2024) Еколого-економічні вимоги до розвитку підприємства в контексті операційної діяльності: еволюція наукових підходів та ключові принципи. *Наукові інновації та передові технології*. №11 (39). С.1106-1115. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-11\(39\)-1106-1115](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-11(39)-1106-1115)
19. Шовкун Л.В., Білоусько Т.Ю. Операційний менеджмент в системі управління аграрного підприємства/Л.В. Шовкун, Т.Ю. Білоусько// Матеріали підсумк. наук. конф. проф.-виклад. складу і здобувачів наук. ступенів (м. Харків, 1–2 листопада 2020р.). – Харків, 2020. – С. 19–21.
20. Шовкун Л.В., Штагер Е. Нормативно правова база аграрної реформи в Україні / Матер.ІІ Міжнародної науково-практичної конференції «Сталий розвиток аграрної сфери: інженерно-економічне забезпечення» 22 лютого 2021р. ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут». – С.145-147.
21. Шовкун Л.В., Якименко М.А. Типи операційних процесів, їх ознаки//Сталий розвиток аграрної сфери: інженерно-економічне забезпечення: матеріали ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції, 20 жовтня 2021 р. ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут». – С.135-137..
22. Шовкун Л.В. Пушнов В. Суть ефективності як економічної категорії / Матер. V Міжнародної науково-практичної конференції «Сталий розвиток аграрної сфери: інженерно-економічне забезпечення» 20 жовтня 2022р. ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут». – С.79-81.

- 23.Шовкун Л.В. Екологічні засади забезпечення якості та безпеки харчових продуктів / Маркетинг та конкурентоспроможність соціально-економічних систем в умовах сталого розвитку: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Суми, 6-7 червня 2023 р.). Суми: СНАУ, 2023. 268 с.
- 24.Шовкун-Заблоцька Л.В., Федорова В.С. Природні ресурси України та їх вплив на становлення ринкової економіки. *Сталий розвиток аграрної сфери: інженерно-економічне забезпечення*: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції, 23 жовтня 2024 р. ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут». с. 65-67
- 25.Шовкун-Заблоцька Л.В.,Бондаренко В.В. Складові системи економічного і соціального стимулювання природоохоронних заходів та екологізації народного господарства. *Сталий розвиток аграрної сфери: інженерно-економічне забезпечення*: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції, 23 жовтня 2024 р. ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут».с. 63-65
- 26.Білоусько Т.Ю., Шовкун Л.В., Білоусько Р.С. Правові засади менеджменту якості та безпеки використання сільськогосподарської сировини і продуктів харчування в Україні в процесі євроінтеграції. *Вісник Харківського національного аграрного університету. Серія «Економічні науки»*. Харків, 2019. №4. Т 1. С. 388-398
- 27.Шовкун Л.В., Білоусько Т.Ю. Управління якістю в забезпеченні конкурентоспроможності аграрної продукції. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. 2020.№ 2. С.168–178.
- 28.Білоусько Т.Ю. Диверсифікація як фактор підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств. *Механізми забезпечення сталого розвитку економіки: проблеми, перспективи, міжнародний досвід*: матеріали ІV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 19 травня 2023 р. ДБТУ. Харків, 2023. С.12-14

29. Білоусько Т.Ю. Запровадження біотехнологій в підвищенні економічної ефективності аграрного виробництва. *Формування інноваційних агротехнологій в умовах змін клімату для забезпечення сталого розвитку агропромислового комплексу України: збірник матеріалів Міжнар.наук.–практ.конфер. молодих вчених, присвяченої до Дня науки в Україні (м. Одеса, 18–19 травня 2023 року)*. Одеса: Олді+, 2023. С.164-166
30. Білоусько, Т. Ю., Білоусько, Р. С., & Химич, О. В. (2024). Оцінка впливу інноваційних технологій на ефективність ринкової конкуренції в Україні. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*, (9). <https://doi.org/10.5281/zenodo.13268380>
31. Білоусько Т.Ю., Білоусько Р.С. Диверсифікація підприємницької діяльності аграрних підприємств у забезпеченні їх конкурентоспроможності. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. 2018. № 3. С. 21–31.
32. Білоусько Т.Ю. Вибір матричних методів в обґрунтуванні стратегії розвитку підприємства. *Вісник ХНАУ. Серія «Економіка АПК і природокористування»*. 2013. № 5. С.121–129.
33. Білоусько В.С., Беленкова М.І., Тимчук В.М., Білоусько Т.Ю. Проблеми трансферу інтелектуального капіталу в системі об'єктів права інтелектуальної власності і нематеріальних активів. *Вісник Центру наукового забезпечення АПВ Харківської області*. м. Харків 2011. № 10. с 348-361.
34. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
35. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
36. Наукова бібліотека ДБТУ. URL: <https://library.btu.kharkov.ua/>
37. Звіт про рух грошових коштів: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 від 31.03.99 № 87 URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
38. Звіт про фінансові результати: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 від 31.03.99 № 87 URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
39. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

40. Чому ваша компанія має діджиталізуватись і 4 приклади того, як це робити. URL: <https://eba.com.ua/chomu-vasha-kompaniya-maye-didzhytalizuvatys-ta-4-pryklady-togo-yak-tse-robyty/>
41. Діджиталізація аутсорсингу: як по-новому вирішувати звичні завдання. URL: <https://mind.ua/openmind/20188945-didzhitalizaciya-autsorsingu-yak-po-novomu-virishuvatizvichni-zavdannya>
42. Digitalization in finance and accounting. URL: <https://www.pwc.de/de/im-fokus/digitaleabschlusspruefung/pwc-digitalisation-in-finance-2018.pdf>
43. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 року № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018>
44. Цифрова адженда України – 2020. Першочергові сфери, ініціативи, проекти «цифровізації» України до 2020 року. 2016, грудень. URL: <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf> (
45. Вишневецький Ю. Топ-25 лідерів діджиталізації. URL: <https://www.dsnews.ua/ukr/future/top-25-liderov-didzhitalizatsii-01062020220000>
46. Охріменко О.О. Соціальна відповідальність. URL: <https://ied.kpi.ua/wp-content/uploads/2015/10/Socialna-vidpovidalnist.pdf>
47. «АТВ-market» LLC. (2023). The ATB-Market Company switches over to the packages with biodegradable supplement. https://www.atb.ua/en_US/section/our-news-4/article/the-atb-market-sompany-switches-over-to-the-packages-with-biodegradable-supplement-93.
48. Bobko, L.O., Vovk, V.V., & Korpan, A.V. (2020). Ekolohichni aspekty korporativnoyi sotsial'noyi vidpovidal'nosti [Environmental aspects of corporate social responsibility]. *Molodyy vchenyy - Young Scientist*. 2020. 4 (80). 301-305. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-4-80-62>.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
1. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ОПЕРАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА»	7
2. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ «ОПЕРАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА»	11
3. САМОСТІЙНА РОБОТА ТА МЕТОДИКА ЇЇ ВИКОНАННЯ	12
4. ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «ОПЕРАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА»	16
5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	19

Навчальне видання

ОПЕРАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Методичні вказівки до самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання за спеціальністю 051 Економіка, ОПІ «Економіка підприємства»

Укладач:

ШОВКУН-ЗАБЛОЦЬКА ЛЮДМИЛА ВОЛОДИМИРІВНА

Формат 60x84/16. Гарнітура Times New Roman
Папір для цифрового друку. Друк ризографічний.
Ум. друк. арк. _.
Наклад ___ пр.
Державний біотехнологічний університет
61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44